

ŽIVLJENJE na NAŠI VASI

Kaj boš ukrenil, mali kmet?

Casi, ko je veljal za kmeta samo tisti, ki se je z vso težo obehal na plug, ko je oral težko zemljo po višjih bregovih, so mimo. Tudi drobna proizvodnja, ki jo je vojni čas zaradi skrbi za lastno prehrano še bolj povečal, je stvar, ki se zgublja v preteklost. Kmet se začne zavedati, da ni njegova moč v tem, koliko zemlje ima, temveč v tem, kako jo obdelava in kaj zahteva od nje.

Najnaprednejši kmetje po vaseh so se že odločili. Na njivah, kjer so stotletja sejali žito, ki je vrglo komaj toliko, kolikor so vsejali, včasih pa nekaj več, so posadili sadike malin in črnege ribezja. V »telege« je vpreženih vedno manj krav. Krava je zato, da daje mleko. Da bo dala veliko mleka, mora biti dobra krava. Krava z rodovnikom. Sadej ni več prepuščeno slučaju, če rodi, rodi, če ne, potem nič. Ponekod niso samo obnovili sadovnjake. Še več. Posadili bodo plantaže enakih sort. Zakaj? Zato, ker ob istem času cvetejo. Laže jih bo varovati pred zajedavci, mrzom in drugimi nesrečami. Ne vsako posebej. Vse hkrati.

»I, kaj boš napravil? Niso povsod po goji za tako moderno kmetovanje,« — sliši kdaj strokovnjak v odgovor na prigovarjanje.

Res je, niso. Če v vitanjskem koncu ne zraste pšenica, tudi ribez ne bo dozorel. To drži. Kaj potem? Les. Lesa je tam dosti, toda treba ga bo začeti varčevati. Gozd tudi ni neizčrpen. Krompir v tem koncu dobro »pleje«. Dvajset kmetov je letos dobilo nagrado. Toda vsega niso mogli prodati. Svinje bodo krmili z njim. Zakaj ne. Mast in meso se bolje proda.

Ostanimo torej v Vitanju. Močno za drugo imajo. Pomaga jim prodajati les, skrbi za reprodukcijski material. Za druga bo organizirala vso reč tako, da bo Vitanje postalo izpopolnjeno živinorejsko središče. Gojili bodo plemensko živino. Odločili so se, da telet ne bodo več pošiljali pod nož. Če kmet ne more zrediti teleta, ga bo prodal zadruzi. Za klavno ceno. Njemu je vseeno. Zadruza bo tele dala drugemu kmetu v vzrejo ali pa ga bo vzredila na ekonomiji. Če je plemensko živinč, naj ostane za pleme, če ni, potem naj gre k mesarju, ko bo tehtal bikček nekaj več. Prav je tako. Krava povzroči le enkrat na leto. Zakaj bi prodajali kosti, na katerih visi nekaj kilogramov mesa.

Je že res, boste dejali. Ljudje pa hočejo jesti teletino. Drži. Vsak jo ima rad. Treba je najti nadomestek! Toda kakšen?

Kaj pa perutnina. Kokoši je po gnojiščih ravno toliko, da znesejo nekaj jajc za sproti in kakšno za povrhu, ki jo gospodinja potem spremeni v trgovini za zavitek proje. Zakaj bi ne bilo več perutnine?

Kmetijski tehnik v Vitanju Štefan Kolar nam je pokazal kurjo farmo. Blizu 4000 piščancev čivka v dveh velikih »dvoranah«. To so križanci med štajerko in newsheerko. Taki kokoši »mulati« hitro rastejo in so kot nalašč za pohance.

Gospodinj v vitanjskem koncu bodo vzrejale kokoši. Jajca bodo pošiljale v veliko valilnico v Loče. Tam naenkrat v 13 inkubatorjih valijo po tisoče in tisoče jajc. Obrat bodo baje razširili na polmilijsko letno kapaciteto.

Zaenkrat je perutnina za proizvajalce še predraga. Toda obeti kažejo, da bo v kratkem tudi proizvajalec bolje nagrajen. Torej perutnina. To so drobni piščanci, ki pa lahko dajo več kot s potom zalivanje njive na lapornatih strminah.

Tako v Vitanju. Kje drugje so si omislili kaj drugega...

Nekaj prekelj fižola, nekaj škafov žita, jerbass krompirja, nekaj glav zelja, koš sadja in brenta grozdja; to ni gospodarski račun za malega kmeta. Pošičite strokovnjaka, povabite ga enkrat domov in vprašajte kaj bi bil glavni proizvod vaše kmetije. Pojdite kam in pogledajte. Ni vrag, da na vaših krpah ne bi nekaj bolje rastle in dajalo več zaslužka.

c. k.

Piščanci se niso preveč zanimali za fotoreporterjev obisk. Jedli so naprej. Posnetek je iz Vitanja

Knjige za kmečko polico

Rakovec-Spiller:

OGRČAVOST

Ogrčavost je zajedavska bolezen in je razširjena po vsem svetu in tudi pri nas. Te bolezni je mnogo tam, kjer živino pasejo. Zatiramo jo že od leta 1947 in v desetih letih je bilo že marsikaj storjenega. Kljub temu pa je škoda še vedno velika. Ponavlja se iz leta v leto in povsod jo poskušajo omejiti na najmanjšo možno mero. Če pa hočemo voditi boj proti ogrčavosti uspešno, moramo poznati vzroke, potek in posledice te bolezni. S tem namenom sta napisala strokovnjaka Veterinarskega znanstvenega zavoda v Ljubljani Rajko Rakovec in vet. Erik Špiler knjižico OGRČAVOST, ki jo je izdala Založba »Kmečka knjiga« v Ljubljani. Na 32 straneh žepnega formata je prikazana ogrčavost kot bolezen; razvoj velikega in malega zolja, povzročiteljev te bolezni; dejstvo, da je ogrčavost bolezen pašne živine; škoda, ki nastaja zaradi ogrčavosti z izgubami pri mesu, mleku in kožah ter način zatiranja. Vrsta slik pojasnjuje

besedilo. Knjižica se dobi v knjigarnah in pri založbi v Ljubljani za ceno 70 din.

»KRT« — NOVO VRTNARSKO IN POLJEDELSKO ORODJE

Znano je, da so naše kmečke gospodinj zelo obremenjene. Gospodinjstvo delo, materinstvo in še kmetijsko delo jih obremenjuje preko njihovih fizičnih možnosti. Zaradi tega jim poskušamo to delo olajšati. Tako je n. pr. zelo zamudno in naporno okopavanje z motiko, osipavanje okopavin in pletje s pralico, ko se naše žene plazijo po njivah in pulijo plevel in strn z njih. Tovarna poljedelskih strojev in livarna na Muti je pričela izdelovati novo vrtnarsko-poljedelsko orodje, s katerim je delo mnogo lažje. Zveza zadrugnično Slovenije je izdala v svoji knjižnici (v založbi »Kmečke knjige«) brošuro o tem novem orodju. V tej knjižici je s slikami in kratkim opisom v geslih opisana prednost novega orodja v primerjavi s starim. Besedilo je pripravil inž. Tone Marolt, slikovno opremo pa Jože Fajon in Miro Bernot. Knjižica nazorno kaže prednost dela z novim orodjem in bo zanimala vse naše kmečke gospodinj in vrtičkarje. Dobi se v knjigarnah, pri krožkih Zveze zadrugnične in v založbi »Kmečke knjige«. Izvod stane 20 din.

Trudijo se, da bi čimbolj zadovoljili potrošnike

USPEHI IN TEŽAVE PODJETJA »MESNINA« V CELJU

Večkrat je slišati kritike in pripombe na račun mesarij, češ da je meso drago, da ni najboljše kvalitete in podobno. Kako tudi ne bi, saj so ljudje pri tako važnem prehranbenem artiklu kot je meso najbolj občutljivi. Kdo bi jim zameril. Marsikateri potrošnik se čuti prizadetega, ko kupuje meso, ob misli, da bi lahko bilo morda le ceneje. Pri tem smo vsi dokaj občutljivi, saj ima malokdo toliko denarja, da bi mu bilo vseeno po kakšni ceni kupuje meso in mesne izdelke. Vseh podražitev je po navadi kriv mesar, saj se vsak najraje obregne nanj. Malokdo se pa poglubi v stanje v tej stroki, preden izreče kritiko mesarjem. Razumljivo je, da bi se tudi tu dalo še kaj izboljšati in pomanjkljivosti popraviti.

Tega se dobro zaveda kolektiv podjetja Mesnina v Celju. Zato se trudi, da bi stranke v okviru možnosti kar se le da najbolj zadovoljili. Vendar bi pri odpravljanju pomanjkljivosti lahko veliko pripomogli tudi potrošniki sami, če bi opozarjali na napake, seveda na resnične, ne pa na izmišljene, kar se večkrat dogaja.

Podjetje »Mesnina« ve tudi za pomanjkljivosti, katere je pa zaenkrat težko odpraviti, ker so objektivnega značaja. V mesnicah manjka sodobna ureditev, oprema in prostorov, hladilnikov za meso in mesne izdelke, strojev za mletje in narezke ter ovojni papir. To so stvari, ki jih potrošniki najhitreje opazijo. Zato podjetje skuša te pomanjkljivosti odpraviti. In v kolikor je bilo možno, je podjetje marsikatero pomanjkljivost tudi že odpravilo.

Podjetje pa ima tudi težave pri odkupu živine, kar pa potrošnik malokdaj upošteva. Zaradi velikega izvoza živine in vedno večje potrošnje mesa doma cena živini raste. Kljub temu se pa podjetje trudi, da prodajnih cen ne zvišuje, kar seveda gre na škodo podjetja, ki ni v stanju, da bi obnovilo zastarele obrate, saj iz teh razlogov ostane podjetju zelo malo denarja za te potrebe.

Kljub temu pa je podjetje iz lastnih sredstev uredilo iz razpadajoče barake primerno skladišče, garderobo, preoblačilnico, ki služi delavcem tudi za jedilnico. Podjetje je obnovilo vse odtočne kanale iz obrata predelave in mesnice, tlakovali so dvorišče in obnovili vse prostore. Tudi mesarske stroje so primerno obnovili. Potrebno bo pa še nabaviti hladilnike za prodajalnice, kjer le-teh še ni. Tudi lastne prostore za predelavo želi podjetje zgraditi. To pa zahteva več sredstev in primerno lokacijo, zato bo podjetje to vprašanje rešilo ob sodelovanju z merodajnimi organi. Njihov predlog je sicer, da bi za prostore predelave uporabili razpadajoče razvaline hleva na Zelenem travniku, saj te razvaline dajejo zelo neugoden vtis mimoidočim, saj je na ta račun padlo že mnogo kritičnih opazk.

OBVEZNIKI PREDVOJASKE VZGOJE V LOČAH

so se preteklo nedeljo sestali. V okviru učnega načrta so imeli več predavanj iz notranje in zunanje politike, o NOB in o ljudski tehniki. Podobni zbori obveznikov bodo v prihodnjih tednih še v ostalih večjih krajih konjiške občine.

Tudi storilnost v podjetju je iz leta v leto vedno bolj rasla. To nam nazorno kažejo naslednje številke: Leta 1954 je podjetje Mesnina proizvedlo 804 tisoč kilogramov mesa in mesnih izdelkov. Zaposlenih je bilo 78 delavcev in namencev. Prihodnje leto je proizvodnja narasla pri istem številu zaposlenih ljudi na 939.000 kg, v letu 1956 že na 1 milijon 14 tisoč kg, v desetih mesecih letošnjega leta pa celo nekaj nad 1 milijon kg s istim številom ljudi.

To so uspehi, ki jih je podjetje v zadnjih letih doseglo, za kar ima brez dvoma največ zaslug delavski svet, ki probleme nakupa, predelave ter prodaje stalno proučuje. Razen tega pa delavski svet polaga pozornost tudi na videz malim problemom, ki pa vsi skupaj predstavljajo kar precejšen problem. Na svojih sejah delavski svet tega podjetja obravnava odnose mesarjev, sekačev in blagajničark do strank, skrbi da je v poslovalnicah čim kulturnejša postrežba ter da so prodajalci do strank vljudni, da mesa ne skrivajo pod pultom ali v hladilnicah ter da so do vseh strank enaki. Razen tega delavski svet rešuje vprašanje obnove poslovalnic, hkrati pa skrbi, da so mesni izdelki zares kvalitetni. V tem pogledu so dosegli vidne uspehe, saj skorajda nimajo pritožb glede kvalitete, kar močno dviga ugled temu marljivemu mesarskemu kolektivu v Celju.

Iz Planine pri Sevnici poročajo

... da so končno le dobili živinodravnikarja ter da osemenjevalna postaja dobro posluje, kar je velikega pomena za tamkajšnje živinorejce.

... da bo v kratkem s pomočjo OZZ v Celju dograjena tudi nova mlekarana.

... da bo treba v bodoče bolj razvijati kmetijstvo tudi na Planini, saj sedaj, ko ima občina tudi zbor proizvajalcev, bo morala temu vprašanju posvetiti večjo pozornost. Doslej gredo skoraj vsi odkupi na tem področju mimo kmetijske zadruge. To pa se v bodoče ne bo smelo dogajati, saj bo nudil zbor proizvajalcev zadruzi v tem pogledu pomoč, pa se bo morala za odkupe bolj brigati.

... da si potrošniki že dalj časa želijo dve špecijski trgovini, saj je ena vedno prepolna in morajo čakati, da pridejo na vrsto. Pozdravljajo ukrep, da bi se naj kmetijske zadruge ne »ukvarjale« več s trgovino, ker v tem pričakujejo izboljšanje dela v zadruzi in v trgovini. Vendar se merodajni pri tem ne zganejo, češ da ni za trgovino primerne prostora. V resnici pa najbrž drži, da se odgovorni ljudje pri zadruzi premalo zanimajo za kmetijsko pospeševalno službo, kar je glavni namen zadruge, in se raje bavijo s trgovino, ki prinaša zadruzi kar lepe dohodke. Bolj važno pa je, da bi zadruza, a nudila kmetovalcem več pomoči, saj je kmetijstvo na tem področju še posebej dokaj zaostalo.

V šoštanjski KZ bi lahko bolje kmetovali

Kadar pripelje pot novinarja v kako podjetje ali drugo gospodarsko organizacijo, mu navadno vodilni uslužbenec govori največ le o uspehih, pomanjkljivosti pa raje zamolči. Izjemno pa smo našli pred kratkim pri upravniku KZ Šoštanj, ki je zelo odkrito govoril predvsem o pomanjkljivostih svoje zadruge.

Področje šoštanjske zadruge se razteza okrog industrijskega središča in imajo zato dobre odjemalce (Termoelektrarna, Tovarna usnja). Lahko bi ugodno vnovčili vse pridelke, toda pridelajo premalo. Upravnik trdi, da se kmetovanje pri njih še ni zadostno približalo potrebam potrošnega središča. Že več let zapovrstjo se pojavlja kot glavna napaka, da ima zadruza zadostne količine zelenjave šele takrat, ko je zelenjava dovolj že po vseh vrtovih.

Tudi živinoreja v zadruzi ni najboljša in se živinorejci ne zanimajo dovolj za zameno pasme. Čeprav jim strokovnjaki že dolgo zatrjujejo, da je za njihove pogoje najprimernejša sivorjava pasma, je kmetje kar nočejo zamenjati z marjadravsko. Nekoliko bolj so napredovali v praščereji, saj so v preteklem letu nabavili precejšnje število plemenskih svinj in merjasev. Tudi kokošereja napreduje iz leta v leto (dobre štajerke), saj imajo v svoji sredini dobrega strokovnjaka, ki je že v stari Jugoslaviji prejel diplomu kot najboljši kokošerejec.

Dosti razumevanja kažejo kmetje v Šoštanju tudi za hmeljarstvo. Izgleda, da se bo to gospodarska panoga še razvijala. Predvidevajo tudi gradnjo nove hmeljske sušilnice, za katero pa bo najbrž težko najti lokacijo, ker je cela dolina eksploatacijsko področje velenjskega rudnika. Zato hmeljske sušilnice verjetno ne bodo mogli postaviti na primernem mestu, kjer je največ hmelja, ampak se bodo morali nekoliko oddaljiti.

Ondotni kmetje že spoznavajo koristi, ki jih dosežejo z dobrim semenskim bla-

gom, z umetnim gnojem, agrotehničnimi ukrepi itd. Vendar je upravnik mnenja, da je takih naprednih kmetov pri njih še vedno premalo in da je skrajni čas, da začno na napredno kmetovanje misliti tudi zaostali kmetje. V takem industrijskem središču kot je Šaleška dolina, zaostali kmet ne bo mogel več dolgo voziti vstric s sodobnim razvojem.

Od pospeševalnih odsekov je zaenkrat najboljši hmeljarski odsek. Hmeljarji so dobri računarji in vedo, kje leži denar. Sadjarski odsek je po letošnji slani precej popustil. Zene zadrugnične še kar dobro delajo, aktiv mladih zadrugnikov pa šele tiplje za oblikami dela. Ker je teren razpeten in hribovit, ne morejo najti prave oblike dela, s katero bi zajeli celoto. So pa dobili nekaj mladih zadrugnikov, ki bodo delali poizkuse z različnimi semenskimi žiti, nekaj mladincev pa išče doma napredek v živinoreji.

O raznih kooperacijah v tej zadruzi še niso dosti razmišljali in pravijo, da jim razdrobljenost področja v višjih legah onemogoča to obliko skupne obdelave. Mogoče pa bi le ustanovili skupnost v pašništvu in strojništvu. O tem vprašanju, pravijo, da bodo še razmislili.

V SLOV. KONJICAH SO USTANOVILI NOVO TRGOVSKO PODJETJE

Iz dosedanjih zadrugnih trgovinskih poslovalnic v konjiški občini je bilo pred nedavnim ustanovljeno novo trgovsko podjetje. Dve trgovini bo obdržala še KZ Konjice, in sicer v Tepanju in Spitalcu, trgovina pri Jerneju bo pavšalizirana, obe poslovalnici KZ v Vitanju pa bodo priključili k trgovskemu podjetju Fužinar. Člani novega trgovskega kolektiva se bodo konec tedna prvič sestali ter izvolili organe upravljanja. Začasnega direktorja je bil imenovan tov. Franc Otorepec iz KZ Zreče.

ŽENA IN DOM

Gospodinjski koledar za leto 1957

Centralni zavod za napredek gospodinjstva v Ljubljani je tudi letos izdal Gospodinjski koledar, po katerem bodo naše žene in dekleta gotovo z veseljem posegle. Vsebinska je pestra, zanimiva in mnogostrana, cena pa tudi najskromnejši gospodinjji dosegljiva (290 din).

Koledarju je priložen poseben zvezek, ki ima oblike za gospodinjstvo. Gospodinja bo lahko imela točen pregled nad dohodki in izdatki, v posebne preglednice pa bo lahko zapisovala izposojene predmete, seznam perila, oddanega v pranje itd. Novi so vzorci preglednic »Kaj moram kupiti v prihodnjem mesecu« ter »Proizvodnja in prodaja jajc in mleka« — kar bo gotovo ustrezalo predvsem kmečkim gospodinjstvom. K temu domačemu knjigovodstvu so priložena obširna in podrobna navodila.

Koledarski del obsega 137 strani in so poleg koledarja v njem zbrani jedilniki za navadne in praznične dni, razvrščeni po letnih časih. Za manj znane jedi so navedeni številni recepti. Strokovnjaki pa pišejo o pravilni prehrani, kako čuvamo vitamine, predšolski otrok in njegova prehrana, prehrana starega človeka, dnevna soba v sodobnem stanovanju, za vsakdanjo rabo, kako olajšamo delo kmečkim gospodinjstvom, kako se oblačimo, kako gojimo lončnice, pridelujemo zelenjavo za zimo, nekaj o boleznih in prvi pomoči pri živini, vzgoja otrok za družinsko življenje itd.

Koledar zaključujejo številna navodila za domače pletenje. Leposlovne prispev-

ke so napisali Tone Seliskar, Branka Tancig in Bogomir Magajna.

Koledar lahko kupite v vsaki knjigar-

ni — ali pa ga naročite pri Centralnem zavodu za napredek gospodinjstva, Ljubljana, Miklošičeva 4.

Strašno je zaljubljen vame

Smešno je, če mlada dekleta govore na glas v svoji ljubezni, še bolj smešno pa je, če odrasla, zrela žena obeša svojo ljubezen na veliki zvoni. Fantu gotovo ne godi, če zve, da prijateljica njegove zaročenke ve za vse drobne intimnosti, ki so bile namenjene »samo njej«.

Tako se je te dni družba pogovarjala o zali ženi, ki je gotovo prekorajčila že trideseto, pa si še do danes ni ustvarila svojega doma. Prijateljci, ki so se z resnimi nameni ustavljali pri njej, so ji drugovali le nekaj mesecev, potem pa so se s tem ali onim izgovorom poslovili. Obsojala jih je v prvi vrsti »ona«, obsojali so jih njihovi prijatelji in obsojale so jih njene prijateljice. Ni jim bilo mogoče razumeti: čedna žena, s samostojnim poklicem, srčno dobra itd. — možki se v nemajo zanjo, potem pa se meni nič tebi nič poslove.

Morda pa je le krivda na njej. Vsekakor. Neva je pred kratkim spet doživela bridko razočaranje. Vsa srečna je bila z Dušanom, pol leta sta hodila skupaj in verjetno so bile izrečene odločilne besede, da si je začela celo »balo« pripravljati. Toda Dušana so lepega dne premestili v drugo mesto in Neva je slučajno zvedela, da je sam prosil za premestitev. Ko je terjala pojasnitve, je bila dvojno razočarana. Bivši zaročenec ji je naštel vrsto deklet (njenih prijateljic), ki so ve-

dele mnoge intimnosti iz njunega kratkotrajnega skupnega življenja. In da je bila nera užaljenega ponosa še večja, mu jih niso »servirale« njene prijateljice, ampak njegovi prijatelji, ki so jim dekleta zaupala Nevino veliko ljubezen. »Užaljeni zaročenec« ji je celo citiral pismo, ki ga je pisala svoji prijateljici — kako je prišel do njega, ni povedal — ki je končala — »Strahovito je zaljubljen vame in ga ta zaljubljenost dela že smešnega...«

Kaj bi sestavljala razbiti čašo — ji je odgovorjal na solze in besede obžalovanja! Tako je Neva izgubila tudi tega najresnejšega ženinkega kandidata. Morda jo bo ta slednja izguba spametovala in bo v bodoče, če bo še iskala življenjskega druga, bolj premislila, kaj in koliko sme zaupati »prijateljicam«.

Primer Neve ni osamljen. Morda bodo v njem mlada, neizkušena dekleta našla zgled in opozorilo, kako najlažje zgubimo dobrega prijatelja. Sicer pa so mlada dekleta dostikrat bolj zaprta od zrelih žena in večkrat svoje ljubezni ne zaupajo niti najbližji osebi. Gotovo pa je vsaj mati tista, ki bo morala ali pa vsaj smela vedeti za ljubezen svoje hčerke, da bi jo lahko z izkušnjami vodila po zmerni in pravilni poti. Če kje, gotovo tudi tukaj velja: Zaupaj — a glej komu!